

Republika Slovenija: Zaključna izjava misije v letu 2025 skladno s IV. členom

18. november 2025

Zaključna izjava povzema predhodne ugotovitve strokovnjakov MDS ob zaključku uradnega obiska strokovnjakov (ali »misije«), v večini primerov v državi članici. Misije potekajo v okviru rednih (navadno letnih) posvetovanj po [IV. členu](#) Statuta MDS, v zvezi s prošnjo za uporabo sredstev MDS (izposoja sredstev MDS), v okviru razprav o programih, ki jih nadzirajo strokovnjaki MDS, ali v okviru drugih ukrepov, s katerimi strokovnjaki MDS spremljajo gospodarska gibanja.

Organi oblasti soglašajo z objavo te izjave. V izjavi so navedena stališča strokovnjakov MDS, ki ne izražajo nujno stališč Odbora izvršnih direktorjev MDS. Na podlagi predhodnih ugotovitev te misije bodo strokovnjaki MDS pripravili poročilo, ki bo po odobritvi vodstva predstavljeno Odboru izvršnih direktorjev MDS v razpravo in odločanje.

Washington, DC: Delegacija Mednarodnega denarnega sklada pod vodstvom Huidan Lin, v kateri so bili še Hassan Adan, Kue-Peng Chuah in Dmitriy Kovtun, je med 5. in 18. novembrom 2025 obiskala Ljubljano z namenom izvedbe razprav v okviru posvetovanj po IV. členu za leto 2025. Delegacija se je sestala z ministrom za finance Klemnom Boštjančičem, namestnikom guvernerja Primožem Dolencem in člani Sveta Banke Slovenije, drugimi visokimi uradniki, Odborom za finance Državnega zbora, predstavniki zasebnega sektorja, bank in sindikatov ter drugimi deležniki. *Ob koncu obiska je delegacija objavila naslednjo izjavo:*

- *Obeti: Rast se je v letu 2025 upočasnila, vendar se napoveduje njena ponovna okrepitev na podlagi izboljšanega zaupanja vlagateljev in večjega izvoznega povpraševanja.*
- *Fiskalna politika: Proračun za leto 2026 ustrezno podpira gospodarsko rast, vendar obstaja manevrski prostor za omejitev nedavnega povečanja tekoče porabe. Srednjeročno je nujna fiskalna konsolidacija z namenom znižanja javnega dolga, ohranitve sposobnosti Slovenije za odzivanje na pretrese in obvladovanja pritiskov na izdatke, vključno s tistimi, ki so povezani s staranjem prebivalstva.*
- *Politike finančnega sektorja: Slovenski bančni sistem ostaja trden. Ker pa so se tveganja za finančno stabilnost po letu 2024 nekoliko povečala, je ključnega pomena nadaljnje pozorno spremljanje kakovosti aktive. Naravnost makrobonitetne politike ostaja ustrezna.*
- *Strukturne reforme: Za spodbujanje rasti je treba ublažiti pomanjkanje delovne sile, zmanjšati regulativna bremena, okrepiti inovacijski ekosistem ter razširiti dostop do virov financiranja za mlada in inovativna podjetja.*

Obeti in tveganja

Napoveduje se, da se bo rast v letih 2026 in 2027 okrepila, nato pa se srednjeročno približala svoji potencialni ravni, ob sočasnem postopnem zniževanju inflacije. Po krčenju v prvem četrletju letošnjega leta se je gospodarstvo v drugem in tretjem četrletju okrepilo, kar utemeljuje napoved 0,8-odstotne rasti za leto 2025. V prihodnje se napoveduje nadaljnja krepitev gospodarstva na podlagi izboljšanega zaupanja vlagateljev in povečanega tujega povpraševanja, medtem ko bodo javne naložbe ostale na visoki ravni, rast dohodkov pa bo še naprej spodbujala zasebno potrošnjo. Kljub temu bo povišana globalna negotovost negativno vplivala na razpoloženje v gospodarstvu in naložbene odločitve. Za leto 2026 je napovedana 2,2-odstotna, za leto 2027 pa 2,3-odstotna rast, ki naj bi se srednjeročno stabilizirala pri 2,1 odstotka. Pričakuje se, da se bo inflacija ob stabilizaciji cen hrane in energentov do leta 2030 postopoma znižala na približno 2 odstotka.

Zaradi povišane globalne negotovosti pri obetih prevladujejo negativna tveganja. Zaostrovanje trgovinskih ukrepov in dolgotrajna negotovost bi lahko oslabilo povpraševanje po izvozu, okrnila zaupanje ter zmanjšala naložbe in rast. Višje uvozne cene bi lahko upočasnile umirjanje inflacije in znižale realne dohodke. V domačem okolju bi lahko zamude pri ključnih naložbenih projektih ali strukturnih reformah ter rast plač, ki bi presegala rast produktivnosti dela, poslabšale konkurenčnost in upočasnile dohodkovno približevanje evropskim državam. Med pozitivnimi tveganji pa je treba omeniti hitrejši napredek pri poglobljanju enotnega trga EU, ki bi lahko prek večjega trga ter širšega dostopa do usposobljenih kadrov in kapitala zvišal potencialno rast Slovenije.

Ustvarjanje fiskalnega prostora

Proračun za leto 2026 ustrezno podpira rast, vendar obstaja manevrski prostor za omejitev dela nedavnih povišanj tekoče porabe. Za sektor država je v tem letu načrtovan primanjkljaj v višini 2,8 odstotka BDP, kar nakazuje zmerno ekspanzivno naravnost. To bo podprlo rast, saj realni BDP ostaja pod svojim potencialom. Kljub temu misija svetuje, naj se z ukrepi za omejitev tekoče porabe doseže nižji primanjkljaj. To bi pripomoglo k zagotovitvi zadostnega fiskalnega prostora za pokrivanje prihodnjih potreb po izdatkih (glej spodaj).

Srednjeročno se Slovenija sooča s pritiski na izdatke. Poleg naraščajočih stroškov za pokojnine in zdravstvo zaradi staranja prebivalstva se bo javni sektor soočil z novimi potrebami po izdatkih, vključno z obrambo ter morebitnimi dodatnimi stroški za zeleni in digitalni prehod. Ob upoštevanju najizrazitejših pritiskov bi primanjkljaj sektorja država do leta 2030 ostal pri približno 2,8 odstotka BDP, javni dolg pa pri okoli 65 odstotkih BDP.

Za ohranitev sposobnosti Slovenije za odzivanje na pretese je potrebna fiskalna konsolidacija, kar so v svojem srednjeročnem fiskalno-strukturnem načrtu prepoznale tudi oblasti. Misija priporoča postopno zniževanje primanjkljaja na približno 0,5 odstotka BDP do leta 2030. S tem bi delež javnega dolga v BDP zanesljivo usmerili na pot zniževanja. Morebitne dodatne izdatke za obrambo bi bilo treba umestiti znotraj priporočenih okvirov, hkrati pa ohraniti vlaganja na področjih, ki spodbujajo rast. Za podporo konsolidaciji bi bili potrebni ukrepi v višini približno 2 odstotkov BDP, ki bi lahko vključevali naslednje:

- *Na prihodkovni strani* bi lahko poenostavitev strukture davka na dodano vrednost in zmanjšanje olajšav pri dohodnini razširila davčne osnove ter povečala učinkovitost davčnega sistema. Obstaja pa tudi dodaten prostor za izboljšanje učinkovitosti pobiranja davkov, kar bi skupaj z reformo davka na nepremičnine lahko prineslo znatne prihodke. Hkrati bi znižanje visoke davčne obremenitve dela davčni sistem naredilo bolj naklonjen rasti, nekateri od navedenih ukrepov pa bi se lahko uporabili za nadomestitev s tem povezanega izpada prihodkov.
- *Na odhodkovni strani* je treba prizadevanja usmeriti v zmanjšanje neučinkovitosti. To je mogoče doseči z uporabo digitalnih rešitev, nadaljnjim prenosom neosnovnih dejavnosti na zasebni sektor, ki jih lahko opravlja z nižjimi stroški, ter z izvajanjem pregledov izdatkov s pomočjo različnih analitičnih orodij za prepoznavanje prihrankov, zlasti na področjih, kjer takšnih pregledov v zadnjem času ni bilo. Nedavna reforma plačnega sistema v javnem sektorju in nov zimski regres sta znatno povečala maso plač, zato bodo za njeno obvladovanje ključni redni pregledi in prilagoditve.

Slovenske oblasti so začele izvajati pomembne reforme za soočanje z izzivi staranja prebivalstva, ki jih je treba nadaljevati. Izvedba reforme leta 2025 bo ključna za vzdržnost javnega pokojninskega sistema. Pokojninska reforma ustrezno zvišuje upokojitveno starost, povečuje utež inflacije pri usklajevanju pokojnin in podaljšuje obdobje vplačevanja prispevkov, s čimer stabilizira dolgoročne pokojninske izdatke. Ob morebitni krepitvi demografskih pritiskov bi bili potrebni dodatni ukrepi, kot sta vezava upokojitvene starosti na pričakovano življenjsko dobo in znižanje nadomestitvene stopnje. Reformi zdravstva in dolgotrajne oskrbe bi se morali osredotočiti na razpršitev virov financiranja, izboljšanje učinkovitosti in spodbujanje aktivnega staranja, medtem ko je za zagotavljanje kakovostnih storitev ključno reševanje kadrovske stiske v zdravstvenem sektorju.

Ohranjanje finančne stabilnosti

Slovenski bančni sistem ostaja odporen, vendar so se tveganja za finančno stabilnost od posvetovanj [po IV. členu leta 2024 nekoliko povečala](#) in zahtevajo pozorno spremljanje. Kreditna tveganja so se pri nekaterih v izvoz usmerjenih proizvodnih podjetjih povečala, vendar jih blažijo visoka kapitalska ustreznost in dobičkonosnost bank. Testi izjemnih situacij, ki jih je izvedla Banka Slovenije, kažejo, da bi bančni sistem lahko prenesel neugodne scenarije, vendar bi šibkejša gospodarsko okolje lahko prizadelo dobičke podjetij in povečalo pritisk na visoko zadolžene kreditojemalce. Zato je ključno nadaljnje spremljanje kakovosti aktive, zlasti pri izpostavljenih bankah in segmentih portfelja.

Naravnost makrobonitetne politike je ustrezna, saj spodbuja oblikovanje višjih blažilnikov, ki jih je mogoče sprostiti, in ohranjanje preudarnih kreditnih standardov. Banka Slovenije je leta 2023 zvišala zahtevo za proticiklični kapitalski blažilnik in ob umirjanju tveganj na nepremičninskem trgu znižala sektorski blažilnik za stanovanjska posojila prebivalstvu z uveljavitvijo obeh ukrepov januarja 2025. Ta ukrepa vzpostavljata ustrezno ravnovesje med finančno stabilnostjo in kreditno aktivnostjo. Ukrepi, usmerjeni na kreditojemalce, ostajajo v veljavi in podpirajo preudarne kreditne standarde skozi celoten finančni cikel. Načrtovana ukinitve davka na bilančno vsoto bank bo pripomogla k ohranjanju kapitalskih blažilnikov.

Spodbujanje dolgoročne rasti

Spodbujanje dolgoročne rasti zahteva celovite strukturne reforme za okrepitev naložb in dvig produktivnosti. Naložbe, zlasti vlaganja v neopredmetena sredstva, ki so ključno gonilo inovacij in rasti produktivnosti, ovirajo kronično pomanjkanje usposobljene delovne sile, obremenjujoči upravni in regulativni postopki, razdrobljen inovacijski ekosistem ter omejeni viri financiranja za mlada in inovativna podjetja.

- *Zagotavljanje ustrezne delovne sile in znanj.* Potrebna so nadaljnja prizadevanja za uskladitev izobraževanja s potrebami trga, širitev poklicnega usposabljanja in vseživljenjskega učenja ter vključevanje priseljencev. Reševanje stanovanjske problematike s poenostavitvijo prostorskega načrtovanja in spodbujanjem trga dolgoročnih najemov s standardiziranimi najemnimi pogodbami bi lahko spodbudilo mobilnost delovne sile, zlasti mladih delavcev.
- *Izboljšanje poslovnega okolja.* Vladni načrti za prenovo upravnih postopkov z vključevanjem novih tehnologij in umetne inteligence so dobrodošli. Poenostavitev postopkov za pridobivanje gradbenih dovoljenj lahko pospeši izvedbo zasebnih in javnih projektov. Nadaljnja deregulacija poklicnih storitev bi povečala konkurenco in znižala stroške storitev. Odprava preostalih ovir za prost pretok blaga, storitev in proizvodnih dejavnikov znotraj enotnega trga EU bi dodatno izboljšala obete za rast slovenskega gospodarstva.
- *Krepitev inovacijskega ekosistema.* To je mogoče doseči s povečanjem financiranja za sodelovanje pri raziskavah in razvoju znotraj ekosistema ter poglobitvijo inovacijskih grozdov, ki povezujejo akademsko sfero, multinacionalna podjetja ter mala in srednja podjetja (MSP). Močnejši in bolj poglobljen inovacijski ekosistem za vse, vključno z zagonskimi in hitrorastočimi podjetji, lahko pripomore k hitrejšemu uvajanju tehnologij, izmenjavi znanja in splošni inovativnosti.
- *Širitev dostopa do virov financiranja za mlada in inovativna podjetja.* Prizadevanja oblasti za izboljšanje regulativnega okolja za vzpostavitev tržne platforme za mala in srednja podjetja ter spodbujanje finančne pismenosti bodo pri tem v pomoč. Uvedba individualnih naložbenih računov marca 2026 bo pripomogla k zagotavljanju več kapitala, kar je ključno za inovacije in širitev poslovanja. Javna podpora tveganemu kapitalu in drugim oblikam tveganega financiranja bi morala dopolnjevati zasebne vlagatelje in spodbujati njihov vstop, praviloma pa bi se morala izvajati pod tržnimi pogoji.

Misija se slovenskim oblastem in drugim sogovornikom v Sloveniji zahvaljuje za konstruktiven dialog o politikah ter izkazano gostoljubje.